

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Національна академія педагогічних наук України
Полтавська обласна рада
Мала академія наук України
Полтавський університет економіки і торгівлі
Полтавський державний аграрний університет
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

КАФЕДРА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ І.А. ЗЯЗЮНА

Всеукраїнський науковий форум

**"СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО МЕНЕДЖЕРА:
МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ"**

13–14 березня 2025 року

Полтава 2025

УДК 378.04:005.95(062)

С91

Сучасні технології формування конкурентоспроможного менеджера: методологія, практика, перспективи : матеріали Всеукраїнського наукового форуму (м. Полтава, 13-14 березня 2025 р.) / за заг. ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2025. – 284 с.

Друкується за рішенням вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (протокол № 10 від 27 лютого 2025 року)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Мокляк Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В.Г. Короленка;

Кононенко Жанна Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Полтавського університету економіки і торгівлі.

Збірник містить матеріали, присвячені сучасним проблемам професійної підготовки менеджера. Для наукових працівників, викладачів, студентів, магістрантів вищих навчальних закладів, керівників, педагогів.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей

© Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

© Автори, заг. ред. М.В. Гриньової

*Вікторія Лисиманка
Валентина Водяна
(м. Тернопіль)*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна освіта перебуває у процесі глибоких трансформацій, що зумовлено динамічними змінами в суспільстві, науці, технологіях та педагогіці. Особливу роль у цьому процесі відіграють педагогічні технології, які дозволяють ефективно організовувати навчально-виховний процес, підвищувати рівень засвоєння знань, формувати ключові компетентності та розвивати особистість учня.

Сучасна початкова освіта переходить від традиційної моделі навчання, орієнтованої на передачу знань, до компетентнісного підходу, що спрямований на формування навичок критичного мислення, самостійності, творчості та комунікації (Нова українська школа: порадник для вчителя, 2017).

У цьому контексті особливої ваги набуває впровадження педагогічних технологій, які забезпечують ефективну організацію навчального процесу, підвищення його якості та відповідність сучасним викликам. Зміни, передбачені концепцією Нової української школи, вимагають використання новітніх технологій, що враховують особливості розвитку дитини, сприяють інтегрованому навчанню, індивідуалізації та диференціації навчального матеріалу.

Окрему роль відіграє активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових ресурсів та мультимедійних інструментів, що змінюють традиційні підходи до викладання. У сучасних умовах вчитель повинен не лише володіти методиками викладання, а й уміти адаптувати навчальний процес до нових реалій, розвивати у дітей навички роботи з інформацією, критичного аналізу та творчого вирішення проблем.

Вивченням різних аспектів технологізації початкової освіти займалися та займаються як українські, так і зарубіжні науковці. Зокрема, в дослідженні теоретичних засад та класифікації педагогічних технологій у сучасній початковій школі значний внесок зробила О. Савченко. Вона брала активну участь у реформуванні початкової освіти України, зокрема у впровадженні особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів до навчання. Вона була однією з авторів Державного стандарту для основної та старшої школи, а також концепції 12-річної загальноосвітньої школи. Її праці стали основою для реалізації ідей Нової української школи, що акцентує увагу на дитиноцентризмі, партнерстві та інноваційності в освітньому процесі (Савченко, 2015).

Особливу увагу в нашому дослідженні приділено внеску провідних науковців, зокрема С. Дубяги (Дубяга, 2015), В. Дяченка (Дяченко, 1991) О. Савченко (Савченко, 2015), які зробили значний внесок у розвиток теорії та практики педагогічних технологій у початковій школі. Їхні праці стали основою для впровадження сучасних методик, що відповідають вимогам Нової української школи та міжнародним освітнім стандартам.

Педагогічна технологія визначається як системний підхід до планування, реалізації та оцінювання всього навчально-виховного процесу з метою досягнення оптимальних результатів. Вона включає методи, засоби та форми організації навчання, що забезпечують ефективне засвоєння знань і розвиток компетентностей учнів (Дубяга, 2015).

Теоретичні засади педагогічних технологій у початковій школі ґрунтуються на особистісно орієнтованому, діяльнісному, компетентнісному, інтегративному та гуманістичному підходах. Їх використання дозволяє забезпечити ефективне навчання, що відповідає сучасним вимогам освіти та сприяє всебічному розвитку дитини.

Особистісно орієнтований підхід спрямований на врахування індивідуальних особливостей кожної дитини, її потреб, здібностей, інтересів та рівня розвитку. Основними принципами особистісно орієнтованого підходу є поважати індивідуальність учня, розвивати особистість дитини, а не просто передавати знання, залучати дітей до активного навчання через діалог та рефлексію, використовувати диференційовані та індивідуальні завдання. Наприклад, у рамках цього підходу широко застосовуються адаптивні технології навчання, коли темп, складність і форма подачі матеріалу коригуються відповідно до можливостей дитини (Ушинський, 1983).

В основі діяльнісного підходу лежить ідея, що знання набуваються через активну діяльність. Цей підхід має декілька головних положень. Учень є не пасивним споживачем інформації, а активним учасником навчального процесу. Навчання відбувається через практичний досвід, спостереження, експериментування. Важливо створювати навчальні ситуації, у яких дитина вирішує реальні проблеми. Наприклад, проектна діяльність є чудовою ілюстрацією діяльнісного підходу: діти самостійно або в групах досліджують певну тему, готують презентації, проводять експерименти.

Компетентнісний підхід передбачає формування не лише знань, але й умінь та навичок, необхідних для життя в сучасному суспільстві. Його основу закладено в міжнародних стандартах освіти (Європейська рамка ключових компетентностей, концепція 21st Century Skills). Основні компетентності, що формуються: комунікативна (уміння висловлювати думки, аргументувати, вести діалог), інформаційно-цифрова (робота з інформацією, критичне мислення, цифрова грамотність), соціальна та громадянська (співпраця, відповідальність, емоційний інтелект), предметні (математична, природнича, мовна тощо). Прикладом компетентнісного підходу є інтегровані уроки, під час яких учні вчаться застосовувати знання з різних предметів для вирішення комплексних задач (Нова українська школа: порадник для вчителя, 2017).

Суть інтегративного підходу полягає у поєднанні знань з різних дисциплін для формування цілісного сприйняття світу (Сухомлинський, 1977). Такий підхід має значний вплив на мотивацію учнів, оскільки дозволяє їм бачити практичне застосування знань.

Форми інтеграції:

- Предметна (наприклад, математика + інформатика = програмування).
- Міжпредметна (історія + література = історичні твори).
- Метапредметна (розвиток мислення через поєднання будь-яких навчальних предметів).

Використання цього підходу видно в технології «стем-освіти» (STEM), де природничі науки, технології, інженерія та математика об'єднуються в один навчальний процес.

Гуманістичний підхід ставить у центр навчального процесу саму дитину та її внутрішній світ. Він базується на працях А. Маслоу, К. Роджерса, В. Сухомлинського. Його основними принципами є: створення комфортного, емоційно позитивного середовища для навчання, розвиток моральних та духовних цінностей у дітей, використання методів співробітництва, партнерської взаємодії. Наприклад, гуманістичний підхід широко застосовується в методиці "педагогіки довіри", де вчитель стає другом і наставником для учня, а не суворим контролером (Сухомлинський, 1977).

Класифікація педагогічних технологій у сучасній початковій освіті є багатогранною та охоплює різні підходи до організації навчального процесу:

– **Особистісно-орієнтовані технології** - спрямовані на розвиток індивідуальних здібностей та потенціалу кожного учня. Прикладом є гуманно-особистісна технологія Ш. Амонашвілі, яка акцентує увагу на гуманістичному підході до навчання та виховання дітей.

– **Технології активізації та інтенсифікації навчальної діяльності:** метою цих технологій є підвищення активності та зацікавленості учнів у навчанні. Сюди відноситься проблемне навчання, яке стимулює критичне мислення та самостійне розв'язання проблемних ситуацій.

– **Ігрові технології:** використання ігрових методів у навчанні сприяє підвищенню мотивації та залученості учнів. Це можуть бути рольові, ділові, театралізовані та комп'ютерні ігри, які інтегруються в освітній процес.

– **Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ):** використання комп'ютерних та інших цифрових засобів у навчанні дозволяє модернізувати освітній процес. Прикладом є впровадження електронних підручників та інтерактивних навчальних програм (Нова українська школа: поради для вчителя, 2017).

– **Технології диференційованого навчання** – технології, які передбачають адаптацію навчального процесу до індивідуальних особливостей та рівня підготовки кожного учня. Наприклад, рівнева диференціація навчання, яка дозволяє враховувати різні здібності та темпи засвоєння матеріалу учнями.

– **Інтеграційні технології** спрямовані на об'єднання знань з різних предметів для формування цілісного уявлення про навколишній світ.

– **Колективні способи навчання:** організація навчального процесу в групах сприяє розвитку комунікативних навичок та вміння працювати в команді. В. К. Дяченко розробив колективний спосіб навчання, який базується на спільній діяльності учнів у процесі засвоєння знань (Дяченко, 1991).

Педагогічні технології відіграють ключову роль у модернізації сучасної початкової освіти. Вони сприяють підвищенню ефективності навчального процесу, формуванню ключових компетентностей учнів, розвитку їхньої самостійності, творчого мислення та соціальної взаємодії. Аналіз теоретичних засад та класифікації педагогічних технологій показав, що до найбільш поширених і результативних належать особистісно-орієнтовані, інтеграційні, інформаційно-комунікаційні, ігрові та колективні методи навчання.

Список використаних джерел

1. Дубяга С. М. *Педагогічні технології в початковій школі: навч.-методичний посібник*. Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 160 с.
2. Дяченко В.К. *Співробітництво в навчанні: посібник для вчителя*. Київ: Грамота. 1991. 191 с.
3. *Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Н.М. Бібік*. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 2017. 206 с.
4. Савченко О.Я. *Діагностика і дидактичні умови формування у молодших школярів мотивації уміння вчитися*. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 85-98.
5. Сухомлинський В.О. *Серце віддаю дітям*. Сухомлинський В.О. *Вибрані твори: у 5 т.* Київ: Радянська школа, 1977. Т. 1. 653 с.
6. Ушинський К.Д. *Вибрані педагогічні твори: у 2 т.* Київ: Радянська школа, 1983. Т. 1. С. 36.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ» СТУДЕНТАМИ II КУРСУ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА <i>Куторжєвська Л. І</i>	119
РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА <i>Левків О. В., Водяна В. О.</i>	123
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ <i>Лещук Н.В., Водяна В. О.</i>	126
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ <i>Лисиманка В Я., Водяна В. О.</i>	129
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ <i>Лобко С. О.</i>	131
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ МИСТЕЦТВА <i>Лучкей Н.І., Водяна В. О.</i>	136
ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРИКЛАДНІ ПІДХОДИ <i>Люлька Г. А.</i>	138
ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ <i>Максімова І.М., Галушак Л. Б.</i>	144
ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ОСВІТИ <i>Марценюк Т.І., Щербань М. М.</i>	145
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ: РОЛЬ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ <i>Матіяш В. В., Водяна В. О.</i>	148
РОЛЬ STEM-ОСВІТИ В ЕМОЦІЙНО ЦІННІСНОМУ РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ <i>Мищизин Х., Водяна В. О.</i>	151
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ TEAM BUILDING (КОМАНДОТВОРЕННЯ) ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ КЕРІВНИКА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ <i>Мошенська Н. В.</i>	154